

Forum Standaardisatie

Postbus 840112508 AA Den Haag

Contactpersoon

Désirée Castillo Gosker

06 27052315

Desiree.castillogosker@logius.nl

Datum

29 mei 2014

verslag

Vergaderdatum en -tijd Dinsdag 15 april 2014 van 14.00-17.00 uur

Vergaderplaats New Babylon, Anna van Buerenplein 48, 2595 DA
Den Haag

FORUM STANDAARDISATIE

Aanwezig*Voorzitter*

Nico Westpalm van Hoorn

Leden

Guus Bronkhorst

Gé Linssen (tot agendapunt 4)

Erik Wijnen

Steven Luitjens (vanaf punt 3)

Arienne de Man

Piet Ribbers

Bert Uffen

Cor Franke (vanaf punt 5)

Wim Sijstermans

Erwin Bleumink

Gerard Hartsink

David de Nood

Marcel Reuvers

Gastsprekers

Freek van Krevel (tot punt 4)

Hans Rob de Reus (vanaf punt 5)

Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties (BZK)/

Burgerschap en informatiebeleid

Ministerie van Economische Zaken

(EZ)

Ministerie van Economische Zaken

(EZ)

Logius (secretaris College en Forum)

IPO

Universiteit Tilburg

BKWI

Franke Interim Management

Ministerie van Binnenlandse Zaken

en Koninkrijksrelaties (BZK)

CTO RIJK/ICCIO

SURFnet

Bancaire sector

VNO-NCW & MKB-Nederland

Geonovum

eSens

eID

Bureau Forum Standaardisatie (BFS)

Marijke Abrahamse

Désirée Castillo Gosker

Bart Knubben

Voorzieningen

Bureausecretaris (verslag)

Adoptie open standaarden

Ludwig Oberendorff
Maarten van der Veen
Peter Waters
Marijke Salters
Chonda Supapala

Bureauhoofd
Open standaarden, lijsten
Vooruitblik mandaat 2015-2018
Samenhang open standaarden
gast

Afwezig

Bruun Feijen

Joop van Lunteren (adviseur)
Wim van Nunspeet

Nico Romijn
Simon Spoomaker

Ministerie van Financiën/
DG Belastingdienst
PBLQ HEC
Centraal Bureau voor de Statistiek
(CBS)
KING
Portbase, Cargonaut & COPAS

Agenda

01. Opening en agenda
02. Verslag Forumvergadering 4 februari 2014
03. Presentatie EID- Hans Rob de Reus
04. Open standaarden, lijsten en adoptie
05. Open standaarden, adoptie
06. Presentatie Guus Bronkhorst over de adoptie van open standaarden
07. Presentatie eSens- Freek van Krevel
08. Vooruitblik mandaat 2015-2018
09. Concept agenda Collegevergadering 5 juni 2014
10. Voortgangsrapportage
11. Rondvraag en wvttk

1. Opening en agenda

Aan en afwezig

De voorzitter opent de vergadering, verwelkomt de aanwezigen en in het bijzonder Wim Sijstermans, CTO Rijksoverheid, deze vergadering voor het eerst aanwezig. Wim Sijstermans is CTO Rijksoverheid en voorheen CIO Belastingdienst. In die hoedanigheid is hij al sinds 2008 bekend met het bestaan (en het belang) van het Forum en College Standaardisatie.

De voorzitter noemt de afwezigen, later komen Cor Franke en Steven Luitjens, eerder weg gaat Gé Linssen die vervangen zal worden door Erik Wijnen.

Peter Waters

Deze Forumvergadering is de laatste vergadering van Peter Waters als lid van het Bureau Forum Standaardisatie. Zijn afscheidssymposium is op donderdag 22 mei en aanmelden hiervoor kan via de link in de uitnodiging die eerder door Monique Dassen is verstuurd.

Boek en artikel

Op een tafel bij de deur ligt het onlangs verschenen boek 'De keten uitgedaagd. Besturen en verantwoorden in een wereld vol ICT'. Naar aanleiding hiervan is ook een artikel in Binnenlands Bestuur geschreven waarvoor Steven Luitjens geïnterviewd is. Dit artikel zal worden nagezonden. Naast de boeken op tafel ook het stuk 'Visie op het stelsel van Overheidsgegevens' dat op verzoek van stelselarchitect Anton van Weel wordt verspreid.

Collegevergadering op 4 september 2014

Wegens een dienstreis van Bertholt Leeftink naar Brazilië is de Collegevergadering verplaatst van 5 juni naar 4 september van 16.30 tot 18.00 uur. De concept agenda voor de Collegevergadering wordt daarom van de agenda gehaald.

Concept Forumagenda volgende vergadering

De Forumleden krijgen ter informatie een concept van de agenda voor de Forumvergadering op 17 juni uitgedeeld. Voortaan zal een concept van de agenda voor de volgende vergadering een vast onderdeel zijn op de agenda.

Naar Londen op 10 juni 2014

De datum voor het bezoek aan de Digital Cabinet Office in Londen is bepaald op 10 juni 2014. De afvaardiging bestaat vooralsnog uit Guus Bronkhorst, Gé Linssen, Steven Luitjens, Wim Sijstermans, Bert Uffen en Ludwig Oberendorff. Er melden zich tijdens de vergadering geen nieuwe geïnteresseerden. De afwezigen zullen per mail nog benaderd worden met de vraag of ze mee willen. Er is plaats voor tien personen.

2. Verslag Forumvergadering 4 februari 2014

Er zijn geen opmerkingen over het verslag. Naar aanleiding van de actiepunten de volgende opmerkingen:

- Over het onderzoek hoe om te gaan met bottlenecks bij de adoptie van open standaarden (actiepunt BFS) merkt Ludwig Oberendorff op dat dit op de agenda zal komen in een van volgende Forumvergaderingen.
- De afspraken over de afkoop van de NEN-nomen Informatiebeveiliging (NEN-ISO27001/27002) door het Rijk zijn ontvangen van DGOBR. Op basis hiervan wordt de fact finding afgerond en zal in overleg gegaan worden met BZK, EZ en NEN over het laagdrempelig beschikbaar krijgen van de norm voor overheden/publieke sector.
- BFS verzamelt de bijdragen van de Forumleden over de adoptie van open standaarden binnen de eigen organisatie (zoals gepresenteerd in het Forum), en zal een geschikte publicatievorm zoeken.

3. Presentatie eSens- Freek van Krevel

Freek van Krevel is nationaal coördinator eSens (Electronic Simple European Networked Services) en werkpakketleider duurzaamheid & lange-termijn beheer. Zijn presentatiesheets staan op de website van het Forum Standaardisatie bij de vergaderstukken van 15 april 2014.

Het doel van eSens is om gegevensuitwisseling bij publieke diensten op Europees niveau mogelijk te maken en overheden verder te helpen met behulp van vier technisch beproefde en domeinoverstijgende bouwstenen. Dit zijn de zogenaamde high-level building blocks (HBB). eSens richt zich vooral op de technische kwaliteit van de bouwstenen. Het gaat om standaarden voor het vaststellen van identiteiten (e-ID), het doen van bezorgingen (e-Delivery), het zetten van een handtekening (e-Signature) en het opstellen van documenten (e-Documents). Deze standaarden vormen de basis voor de interoperabiliteitsarchitectuur van eSens en zijn opgesteld uit de grootste gemene delers van de Large Scale Pilots (LSP's). De geschikte standaarden zullen op termijn aangemeld worden bij het Multi Stakeholder Platform (MSP), waarin voor Nederland Joris Gresnigt deelneemt. eSens is juridisch verankerd in de verordening elektronische identiteiten en vertrouwensdiensten. eSens duurt drie jaar en kost 28 miljoen, waarvan de helft door een groot aantal lidstaten wordt betaald. De resultaten van eSens zullen na afloop van het project overgedragen worden aan de Connecting Europe Facility (CEF). Het werkpakket waarvoor Freek van Krevel verantwoordelijk is gaat vooral om het duurzaam maken van de bouwstenen en het zorgdragen voor een overkoepelende beheerorganisatie. De reactie van het Forum op de presentatie richt zich vooral op de adoptie van de standaarden door de lidstaten. Steven Luitjens biedt Freek van Krevel aan om gebruik te maken van de overlegstructuren van Logius. Leuk om te weten: BOMOS is - inclusief de Nederlandse naam BOMOS (Beheer- en Ontwikkelmodel Open Standaarden) - integraal overgenomen door eSens.

De voorzitter bedankt Freek van Krevel voor zijn presentatie.

4. Open standaarden, lijsten en adoptie

Marcel Reuvers voert het woord namens de stuurgroep Open Standaarden en leidt het Forum door de onderwerpen.

TLS versie 1.2

Het advies van de stuurgroep is om TLS versie 1.2 op te nemen op de 'pas toe of leg uit'-lijst.

Hoewel BZK/DGOBR inhoudelijk geen bezwaar heeft tegen de standaard, vraagt ze zich wel af of het Forum zich überhaupt moet bemoeien met operationele

beveiligingsstandaarden, mede met het oog op het voorkomen van dubbele governance (er is immers al governance op bijvoorbeeld de BIR). Zij zou graag zien dat plaatsing op 'pas toe of leg uit'-lijst wordt uitgesteld totdat meer duidelijkheid is op de volgende twee vragen: 1) Er zijn al sectorale Baselines Informatiebeveiliging zoals de BIR en de BIG. Hoe verhoudt de sturing op de adoptie van deze baselines zich tot de sturing op adoptie van standaarden met een 'pas toe of leg uit'- status van TLS? 2) Hoe hangt TLS samen met de andere beveiligingsstandaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst?

Er ontspint een discussie over de samenhang tussen beveiligingsstandaarden, de governance op de implementatie van beveiligingsmaatregelen, de procedure voor plaatsing op de lijsten en over de wens tot uitstel.

De huidige lijst bevat informatiebeveiligingsstandaarden, waarvan er 1 een proces/management karakter heeft (ISO27001/2), en de overige een operationeel/technisch karakter (DKIM, DNSSEC, SAML, IPv6). Het Forum ziet geen aanleiding af te zien van de opname van operationele/technische informatiebeveiligingsstandaarden, ook niet vanwege dubbele governance (het Forum ziet nou juist op het sector-overstijgend overheidsbreed consistent aanjagen van de adoptie van informatiebeveiligings-standaarden).

Het nadrukkelijker dan voorheen naar voren brengen van de samenhang tussen standaarden - te beginnen met de beveiligingsstandaarden- wordt wel voelbaar urgenter.

Het Forum besluit daarom in te gaan op bovenstaande vragen van BZK/OBR in een stuk over de samenhang tussen beveiligingsstandaarden, en TLS in de eerstvolgende Forumvergadering te behandelen (nog ruim op tijd voor de Collegevergadering die is doorgeschoven naar 4 september) Ook de reactie op de nieuwe concept-versie van de "ICT-beveiligingsrichtlijnen voor webapplicaties" van NCSC zal in de vergadering in juni op de agenda staan.

WDO Datamodel

Het Forum constateert dat aan de voorwaarden die het College heeft gesteld is voldaan zodat de standaard op de 'pas toe of leg uit'-lijst kan komen.

EPUB

Het Forum stemt in met het advies om de standaard niet op te nemen.

DANE

Het Forum stemt in met het advies om de standaard niet op te nemen op de 'pas toe of leg uit'-lijst, met de kanttekening dat de standaard volgende vergadering wellicht nog terug komt als het gaat over de samenhang tussen beveiligingsstandaarden.

RDFa

Het Forum stemt in met het advies om RDFa niet op te nemen op een van de lijsten en bespreekt het aanvullend advies van de stuurgroep om thematisch te kijken naar het generieke vraagstuk rondom standaarden voor het semantisch web. Guus Bronkhorst zal hier actie op ondernemen binnen BZK vooral met het oog op open data.

XForms

Het Forum stemt in met het advies om XForms niet op te nemen op een van de lijsten met standaarden. Over de businesscase wordt nog opgemerkt dat het eigenlijk gaat om een businesscase met drie voordelen, in plaats van drie verschillende businesscases.

Widgets

Het Forum stemt in met het advies om Widgets niet op te nemen op een van de lijsten met standaarden.

CMIS

Het Forum zal CMIS in juni 2014 behandelen wanneer onder andere meer duidelijkheid is over de relatie met Digikoppeling en SAML.

5. Open standaarden, adoptie

SAML

Guus Bronkhorst is blij met het advies zoals het er ligt. Ook namens eHerkenning wordt waardering uitgesproken voor de diepgang van het advies en het voorstel met een aanpak van de problematiek rond het uiteenlopen van profielen en

implementaties van SAML. Ook Hans Rob de Reus van programma Eid, die een presentatie bij de vergadering aanwezig is, geeft aan achter de adviespunten te staan en deze mee te nemen richting het programma.

De discussie in het Forum spitst zich toe op het organisatorisch werkingsgebied van SAML, dat verder gaat dan alleen transacties tussen overheden, burgers en bedrijfsleven. Vooral ten aanzien van de formulering van de actiepunten komt de zorg naar voren dat te veel richting het eID stelsel is toegeschreven, terwijl SAML ook daarbuiten wordt ingezet. Welke acties zouden moeten worden ondernomen voor domeinen die buiten eID (lijken te) vallen en waar ook SAML wordt gebruikt (zoals bijv. het onderwijs of organisatie-interne voorzieningen), kan duidelijker worden gemaakt. Dit punt zal een volgende Forum-vergadering nader aan de orde komen.

Het Forum neemt het advies over. In aanvulling hierop zal BFS in gesprek gaan met Erwin Bleumink over de formulering van de actiepunten.

Daarnaast komt de vraag op of de bevindingen ten aanzien van SAML niet breder gelden. Wanneer je echt de vruchten van standaardisatie wilt plukken, zul je moeten voorkomen dat - ondanks het gebruik van standaarden - zoveel divergentie op het vlak van profielen plaatsvindt dat die voordelen uitblijven. Dat geldt ook voor implementaties (in bijvoorbeeld centrale voorzieningen). Gerard Hartsink geeft aan dat juist met het oog daarop vaak *implementatie-guidelines* worden opgesteld. BFS gebruik maken van het aanbod van Gerard Hartsink om zijn ervaringen met implementatierichtlijnen te delen en met hetzelfde doel zal BFS contact opnemen met Simon Spoormaker.

Er is geen discussie over de ter kennisname op de agenda gezette onderwerpen ten aanzien van adoptie.

6. Presentatie Guus Bronkhorst

Guus Bronkhorst gaat in op de wijze waarop BZK het open standaarden beleid verder brengt, en stipt een aantal zaken aan over de toekomstige rol van het Forum en de ontwikkeling van een digitaal openbaar bestuur. Het staat buiten kijf dat standaardisatie noodzakelijk is om zoveel mogelijk dienstverlening van de overheid gedigitaliseerd aan te bieden (conform de doelstellingen van Digitaal 2017). Overigens niet alleen technische standaarden maar ook semantische standaarden en gestandaardiseerde werkprocessen. Het Forum is destijds gestart met het vaststellen van aangedragen open standaarden en zou volgens Guus Bronkhorst een stap verder moeten gaan naar aanleiding van onder meer de dossiers SAML, IPv6 en de samenhang van (beveiligings)standaarden. Ondermeer door zelf sterker te sturen op de standaarden op de lijst (nieuwe en 'oude').

7. Presentatie EID- Hans Rob de Reus

De presentatiesheets staan op de website van het Forum Standaardisatie bij de vergaderstukken van 15 april 2014. Hans Rob de Reus noemt e-ID expliciet een standaardisatietraject; het gaat niet zozeer om één systeem of implementatie maar om een stelsel met standaarden die er achter ligt.

In de discussie komen privacy en fraudebestrijding aan de orde, de Europese ontwikkelingen, PRIME, single sign on/off en de nieuwe versie van de Handreiking Betrouwbaarheidsniveaus.

Gerard Hartsink maakt melding van het initiatief van de *Financial Stability Board* om de risico's van transacties te beheersen door middel van unieke *identifiërs*, standaarden voor de vaststelling van de identiteit van voor niet natuurlijke personen. De Kamer van Koophandel is in Nederland verantwoordelijk voor de uitvoering van de verordening waarin deze maatregel is vastgelegd (of nog vastgelegd moet worden). BFS zal zorgen voor contact in verband met de aanmeldprocedure voor een van de lijsten en voor het organiseren van een presentatie in Forum en/ of College.

Pauze

8. Vooruitblik mandaat 2015-2018

Joop van Lunteren, Cor Franke, Ludwig Oberendorff, Nico Westpalm van Hoorn en Erik Wijnen schrijven aan een stuk om tijdig in te kunnen spelen op de ontwikkelingen in de governance van de e Generieke Digitale Infrastructuur. In dit stuk zal een voorstel of visie komen over de plaats van het Forum en de taken van het College . Het is van belang dat de taken van het College op het juiste bestuurlijke niveau belegd worden, m.a.w. dat de bestuurlijke vertegenwoordiging vergelijkbaar is als met het huidige College. Zodra het stuk klaar is zal het rondgestuurd worden. Het zou echter kunnen dat eerder dan een volgende vergadering een moment komt om dit stuk onder de aandacht te brengen bij degenen die erover gaan. Het Forum gaat met deze werkwijze akkoord. Sylvia Bronmans, directeur van P-direct is de kwartiermaker GDI (Generieke Digitale Infrastructuur). Zij zal uitgenodigd worden voor de eerstvolgende vergadering om haar denklijn te vernemen en om met het Forum van gedachten te wisselen.

Nieuwe thema's

- Organisatorische interoperabiliteit: de meningen over de meerwaarde van aandacht van het Forum voor organisatorische standaardisatie zijn verdeeld. Het onderwerp wordt door verschillende standaarden geraakt (o.a. de informatiebeveiligings-management standaard ISO27001 en afsprakenstelsels), maar de organisatorische inrichting van werk wordt ook sterk gevoeld als de autonomie van de overheidsorganisaties zelf.
- Cloud: wordt niet besproken.
- Historische data: Het belang van het onderwerp wordt herkend. BFS komt in overleg met Cor Franke met een voorstel voor een aanpak.
- BFS komt - gehoord hebbende de discussie - met een voorstel welk van deze thema's in de komende mandaatsperiode zal worden opgepakt.

9. Concept agenda Collegevergadering

De conceptagenda van de Collegevergadering van 5 juni 2014 is niet besproken omdat de vergadering is verzet naar 4 september 2014 van 16.30 tot 18.00 uur.

10. Voortgangsrapportage

Er zijn geen opmerkingen over de voortgangsrapportage.

11. Rondvraag en wvttk

Peter Waters bedankt het Forum hartelijk voor de samenwerking.
Wim Sijstermans zal metagegevens overheidsinformatie in procedure brengen en meldt zich aan als sponsor voor het dossier Voorzieningen.

Actiepunten
<ol style="list-style-type: none"> 1. Naar aanleiding van het aanvullend advies van de stuurgroep open standaarden inzake RDFa (om thematisch te kijken naar het generieke vraagstuk rondom standaarden voor het semantisch web) zal Guus Bronkhorst actie ondernemen binnen BZK met het oog op open data. 2. BFS schakelt met Erwin Bleumink over de formulering van de actiepunten in het SAML advies. 3. BFS neemt ter uitwerking van het SAML adoptieadvies, contact op met Gerard Hartsink en Simon Spoomaker om in te gaan op ervaringen met implementatierichtlijnen. 4. BFS stuurt Hans Rob de Reus informatie over het PRIME project. 5. BFS zorgt zo nodig voor aanmelding op een van de lijsten van de LEI standaard (Europese standaard voor de identificatie van niet natuurlijke personen) en voor een presentatie in Forum en/ of College door de Kamer van Koophandel. 6. De kwartiermaker GDI, Sylvia Bronmans, directeur P-direct uitnodigen voor de volgende Forumvergadering.

